

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kultuurhariduse osakond

Kultuurikorralduse õppekava

Taavi Tihanov

PROJEKT „ÕPPEPÄEV EESTI TRÜKIMUUSEUMIS JA TRÜKIKOJAS GREIF“

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Marko Lõhmus, MA

Kaitsmisele lubatud: .....

Viljandi 2018

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. ORGANISATSIOONIDE ANALÜÜS	5
1.1. MTÜ Eesti Trükimuseumi lühikirjeldus ja ajalugu	5
1.1.1. Organisatsiooni eesmärgid	8
1.2. Trükikoda Greif OÜ lühikirjeldus ja ajalugu	10
1.2.1. Organisatsiooni eesmärgid	13
2. SÜNDMUSE ANALÜÜS: ÕPPEPÄEV TRÜKIMUUSEUMIS JA TRÜKIKOJAS GREIF	16
2.1. Sündmuse kirjeldus ja planeerimine	16
2.1.1 Sihtgrupi ehk osalejate leidmine	19
2.1.2. Eelarve ja selle täitmine	20
2.2. Sündmuse riskianalüüs	21
2.3. Sündmuse läbiviimine	23
2.4. Sotsiaalmajanduslik mõju	24
3. ENESEREFLEKTSIOON	26
KOKKUVÕTE	28
KASUTATUD ALLIKAD	30
LISAD	32
Lisa 1 Õppepäeva kava	32
Lisa 2 Rahataotlus Tartu linnavalitsuse noorsooteenistuselt	33
Lisa 3 Pildid sündmusest	38
SUMMARY	42

LIHTLITSENTS 44

SISSEJUHATUS

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias on võimalik õppida kultuurikorralduse eriala. Õppeasutuse koduleht ütleb, et pärast antud eriala lõpetamist on tudeng saanud rakenduskõrghariduse ning „omandanud korraldustöö baastadmised ja tunnetuse ning vajaliku pädevuse kultuurisündmuste kavandamiseks, korraldamiseks, administreerimiseks, juhtimiseks ja elluviimiseks nii projektipõhiselt kui püsivamas organisatsioonivormis. Lisaks oskab lõpetanu hinnata kultuurisündmuste mõju ühiskonna heaolule – otseseid ja kaudseid kasusid, mis seostuvad inimese heaoluga nii kitsamalt majanduslikus kui laiemalt teistes sotsiaalsetes ühistegevuse aspektides“. (Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia 2018) Kultuurikorraldajast võib saada ettevõtja kultuurivaldkonnas, mõne kultuuritegelase mänedžer, erinevate sündmuste korraldaja jne. Erialal on kaks suunda: muusika- ja etenduskunstide suund. Kindlasti ei tähenda see, et korraldustööd peaks piirnema ainult kahel väljatoodud suunal, vaid kultuur on väga lai valdkond.

Oma loov-praktilise lõputöö sooritasin koostöös MTÜ-ga Eesti Trükimuuseum ja trükikojaga Greif OÜ. Trükikojaga Greif OÜ olen ma ise tihedalt seotud, töötades seal igapäevaselt. Tegemist on Eesti ühe suurima ja edukaima ettevõttega antud valdkonnas, mis pakub teenust raamatute, töövihikute, märkmike ja muude trükiste valmistamist masstootmises. MTÜ Eesti Trükimuuseum on asutus, mis tegeleb trükikunstiga seotud andmete ja masinate kogumisega ning nende eksponeerimisega külastajatele. Lisateenusena pakuvad nad ka erinevaid töötubasid: paberi ja märkmiku valmistamine, mitmed joonistamisega seotud töötoad jne.

Oma lõputöö raames viisin läbi trükindusega seonduva õppepäeva, et näidata põhikooli õpilastele erinevaid karjäärivõimalusi trükivaldkonnas. Kui õpilane on 8. klassis, siis järgneval õppeaastal seisab ta otsuse ees, kus ta peab valima: kas minna õppima edasi gümnaasiumisse, kutsehariduskeskusesse või alustada karjääri. Sageli noor inimene aga ei tea, milliseid töökohti on olemas erinevates valdkondades. Trükikunstiga seotud valdkond

on väga pika ajaloo ala ning omab põnevaid väljakutseid. Antud alaga lähemalt tutvudes võiks see olla kindlasti üks võimalikest valikutest, millega oma elu siduda.

Lõputöö esimeses peatükis tutvustan MTÜd Eesti Trükimuuseum ja trükikoda Greif OÜ. Eesmärgiks on anda ülevaade projektiga seotud ettevõtetest, nende tööpõhimõtetest ja struktuurist ning pädevusest trükinduse eriala valdkonnas. Teises peatükis kirjeldan õppepäeva korraldusprotsessi ja läbiviimist. Kolmandas peatükis toon välja eneseanalüüsi ehk eneserefleksiooni.

1. ORGANISATSIOONIDE ANALÜÜS

1.1. MTÜ Eesti Trükimuuseumi lühikirjeldus ja ajalugu

Eestis on mitmeid muuseume, kuid ainult üks muuseum on seotud trükindusega – Eesti Trükimuuseum. Järgnevas alapeatükis kirjeldan seda muuseumi kui organisatsiooni ning selle ajalugu.

Mittetulundusühingu Eesti Trükimuuseumi põhikirja (2014, lk 1) järgi on MTÜ Eesti Trükimuuseum (edaspidi Trükimuuseum) „avalikes huvides tegutsev iseseisev vabatahtlik ühendus, mille eesmärgiks on trükitehnoloogia ja trükikunsti ajaloo uurimine, jäädvustamine ja tutvustamine“. Mittetulundusühingute seaduse alusel (1996) on mittetulundusühing „isikute vabatahtlik ühendus, mille eesmärgiks või põhitegevuseks ei või olla majandustegevuse kaudu tulu saamine“. See tähendab, et tegutsetakse kogu ühiskonna huvisid silmas pidades ning tulu võib kasutada üksnes põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks (Loov Eesti 2018).

Nagu eelnevalt mainitud, siis ei ole Eestis ühtegi muuseumi, mis tegeleks trükinduse valdkonnaga: trükimasinate kogumise, säilitamise, eksponeerimise, ajaloo üles märkimise ning töötubadega korraldamisega. 2010. aastal asutati Eesti Trükimuuseum eraõigusliku muuseumina, et olla esimene muuseum, mis on seotud trükinduse valdkonnaga ning oluline oli päästa veel alles olevaid kõrgrükiseadmeid ja inventari. Algusest saadik on Trükimuuseum mõeldud tegutsema muuseumi ning külastuskeskusena, kuid peale kogude korrastamisele ja eksponeerimisele, korraldatakse ka trükikunstialaseid töötube. Samuti pakutakse erialaspetsialistidele ja tudengitele stuudio kasutamise võimalust oma projektides. Muuseum ise nimetab enda suurimaks väljakutseks tegutsemise algusest alates sobivate ruumide leidmist, sest puudub püsiv avaliku sektori toetus. (Trükimuuseum 2018) Muuseumi asutamise eellasteks olid Kultuuritehas Polymer Tallinnas ning Pärmivabrik

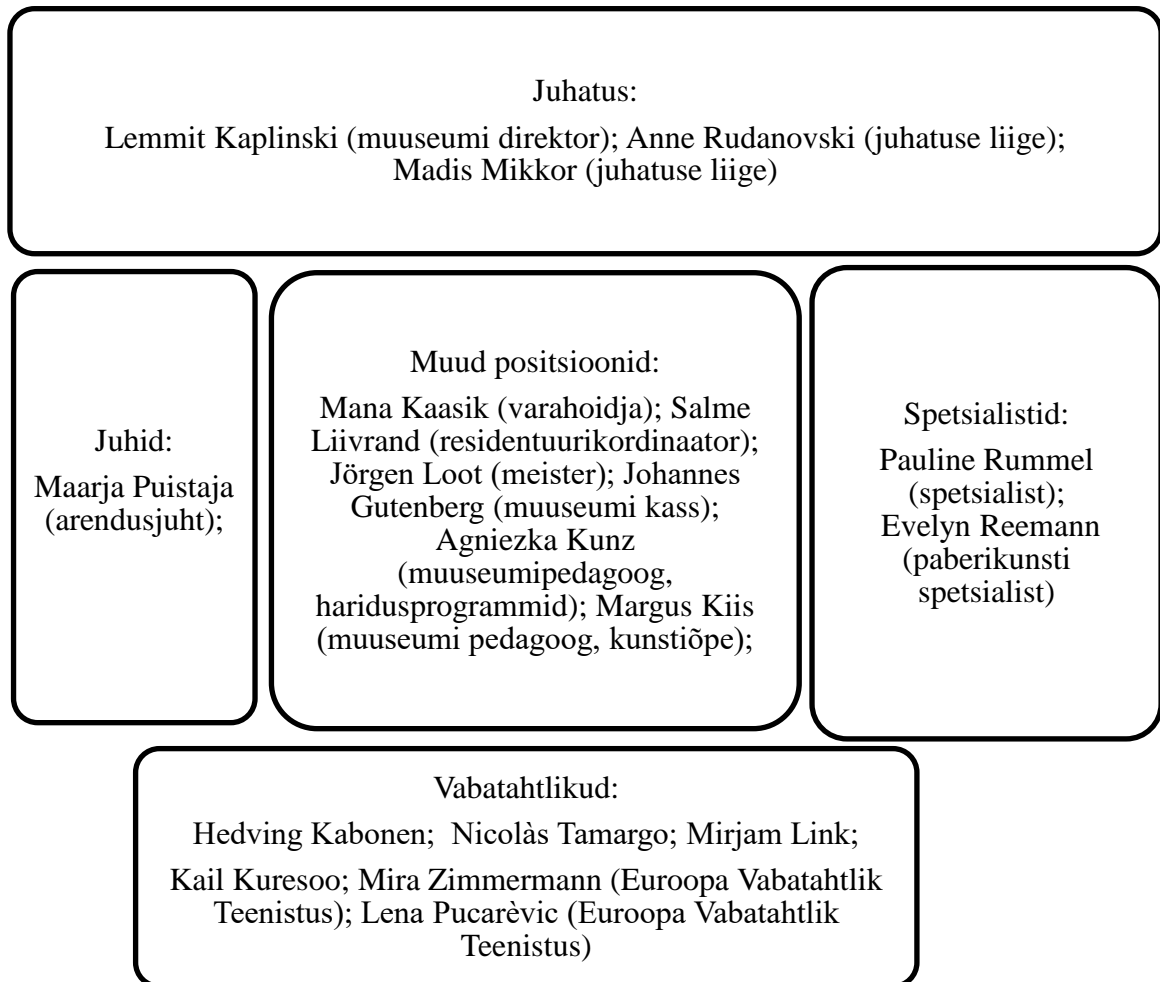
Tartus (Trükimuuseum 2018). Mitmed kultuurikorraldajad ja kunstnikud hakkasid otsima, koguma ja kasutama trükikodade vanu seadmeid, mida enam ei kasutatud. Samuti jätkati suureformaadiliste müürilehtede trükkimist näituste ja kontsertide jaoks. (*ibid*)

Esimesel võimalusel rentis trükimuuseum ruumid Trükikojahoones, kus varem oli samas hoones tegutsenud nii Noor-Eesti kirjastuse trükikoda kui ka hoone tookordne omanik, trükikoda Greif. Alates 2010. aastast oli 4 aastat Trükimuuseumi kasutuses umbes 250 ruutmeetri suurune pind hoone esimesel korrusel. Sellel ajal täiesti sõltumatult loodud Paberimuuseum toimetas samas hoones järgmisel korrusel. Mõlemal asutusel hakkas ruumi väheks jääma ning koos koliti 2014. aastal tol hetkel uude arendatavasse loomekvartalisse. 2015. aastal ühinesid Trüki- ning Paberimuuseum. (*ibid*) 2016. aasta alguses avati muuseum uuesti, sest vahepealne aeg kulus remondile, kolimisele ja arendamisele. Pindala oli piisavalt suur, et mahutada ära masinad ning tekkis võimalus neid ka transportida. 2017. aastal alustati kolimist veelgi suurematesse ruumidesse, et suurendada erinevaid võimalusi Trükimuuseumi küllastajatele.

2018. aasta veebruaris kolis Trükimuuseum uutesse ja suurematesse ruumidesse. Nüüd on Paberimuuseumil väga suur osa ning eraldi ruum ka kunstikoolide õpilaste näituste jaoks. Töötoa osalejate arvule ei sea piire ruumide suurus, vaid korraldus. Ekskursiooni ja töötoa jaoks määrav suurus (umbes 12-15 inimest) on tingitud piisava tähelepanu jaotamisest. 12 osaleja jaoks on ekskursiooni või töötoa läbiviijal piisavalt energiat, et kõik saaksid hea kogemuse osaliseks. Töötubades on veel erinevaid praktilisi võimalusi kujundamise valdkonnas. Muuseumi küllastajatel on võimalus näha, kuidas saab kodustest vahenditest paberit teha, milliseid erinevaid kujundamise võimalusi on olemas ning saada ülevaade paberi ajaloost.

Kuna enam ei ole põhirõhk masinate kogumisel, vaid hooldamisel ja mälestuste kogumisel, siis arvan, et ruum on piisavalt suur. Kui aga peaks tulema mõni suuremahulisem masin juurde, siis võib vabalt liiklemisel ruumi puudu jääda. Samuti räägib muuseumi asukoha kasuks jõudsalt arenev loomelinnak: lähedal asuvad mitmed hinnatud toidukohad ning Aparaaditehase hoovi luuakse väike roheline ala ehk väiksemat sorti park. Hetkel on toimunud samas hoovis üritusi, kus on viibinud umbes 400-500 inimest. See on muuseumile, kes on ka ise tihti sündmuste korraldaja, kasulik, sest sellisel juhul saavad nad ennast rohkem reklaamida, pakkudes näiteks Trükimuuseumi töötoas osalemist ühe osana suvepäevade

sündmustest. Samuti on hoovis võimalik läbi viia kontserte ning hetkel luuakse selleks ka sobilikum keskkond.

Joonis 1. MTÜ Eesti trükimuseumi töötajad.

„Sõna „organisatsioon“ tuleneb kreeka keelest, kus ta tähistas korrastatust ja kooskõlastatud tervikuks korrapärastamist“ (Alas 2001, lk 7). „Organisatsioon on kindla inimrühma terviklikult korraldatud ühendus, mis võimu ja eestvedamise mõjutusel tegevusi kooskõlastades püüab saavutada ühist eesmärki“ (Üksvärv 2008, lk 15). Olulised osad organisatsioonis on inimesed, korrastatus ja eesmärk. Inimesed kujundavad organisatsioonisisese sotsiaalse süsteemi. Inimeste individuaalsed omadused mõjutavad seda, kuidas jõutakse organisatsiooni eesmärkideni. Korrastatus on tagatud struktuuriga, mis tuleneb inimeste grupeerumisest organisatsioonis. (Perens 1999, lk 14) Struktuur põhineb organisatsiooni üksikute osade vahelistel suhteliselt püsivatel seostel. Inimestevaheline ülesannete jaotus aitab organisatsioonil saavutada oma eesmärged. Organisatsiooni kui

terviku seisukohalt läheb tarvis väga erinevate ülesannete täitjaid. Struktuuris määratletakse rollid ja rollisuhted vastavalt organisatsiooni eesmärkidele. (Perens 1999, lk 14) Eesmärk määratleb ettevõtte tegevussuuna ja kujutab endast alust kogu kavandamistegevusele (*ibid*).

Trükimuseumi kollektiiv koosneb 18 liikmest: varahoidja, arendusjuht, 4 vabatahtlikku, 2 liiget Euroopa Vabatahtlikkust Teenistusest, residentuurikoordinaator, 2 spetsialisti, meister, 2 muuseumipedagoogi ja 3 juhatuse liiget (vt Joonis 1). Joonist vaadates on näha, et tegemist on hierarhilise organisatsiooni struktuuriga, sest selle ülaosas on juhatuse, keskel erinevad spetsialistid ning allajärgi vabatahtlikud. Samuti on Trükimuseum formaalne organisatsioon, sest neil on määratud kindel struktuur ja eesmärgid (Organisatsioon 2018). Organisatsioon on korraldatud teatud hierarhiasse, mis määrab ära võimuliinid. Nii tagatakse, et töötaja teab, kellelt ta saab teavet ja juhiseid ning kelle ees ta oma tööst aru annab. (Brooks 2008, lk 200) Kohapeal vaatlemas käies mõistsin aga, et tegemist on justkui suure perega – kõik saavad omavahel hästi läbi, üksteist aidatakse ning antakse nõu erinevates küsimustes. Seega võib öelda, et ametlikult on tegu küll hierarhiaga, aga tegelikkuses koheldakse töötajaid võrdselt ning kõikide arvamust võetakse kuulda. See loob hea keskkonna töötamiseks ning annab julgust ka uutele liikmetele muuseumiga liitumiseks. Inimesed kujundavad organisatsioonisisese sotsiaalse süsteemi. Individuaalsed omadused mõjutavad seda, kuidas jõutakse organisatsiooni eesmärkideni. (Vadi 2001, lk 12) Muuseumi perre kuulub ka kass, kellele on loodud oma Facebooki leht. Seetõttu võib öelda, et kassi kasutatakse ka turundusviisina, sest inimesi kutsutakse looma tegevusi internetilehe kaudu jälgima, millega ühtlasi reklaamitakse muuseumi.

Trükimuseumi organisatsiooni liitujaks „võivad olla kõik Eesti Vabariigi ja välisriikide kodanikud, kes soovivad oma tegevusega aidata kaasa Ühingu põhikirjaliste eesmärkide saavutamisele“ (Mittetulundusühing Eesti trükimuseumi põhikiri 2014, lk 2).

1.1.1. Organisatsiooni eesmärgid

Organisatsiooni eesmärk kujutab endast mingit kindlat lõpptulemust, mida tahetakse oma tegevusega saavutada. Eesmärk peab vastama küsimusele, mida tahetakse saavutada, mille peale minnakse välja, kuhu tahetakse jõuda. (Üksvärv 2008, lk 105-106)

Trükimuuseumi „eesmärgiks on trükikunsti ajaloo uurimine, jäädvustamine ja tutvustamine“ (Mittetulundusühing Eesti trükimuuseumi põhikiri 2014, lk 1). Kui algselt pöörati rohkem tähelepanu esemete kogumisele, uurimisele ja säilitamisele, siis nüüd keskendutakse rohkem olemasolevate masinate korrastamisele (Trükimuuseum 2018). Lisaks seadmete korrastamisele kogutakse erinevat informatsiooni ja mälestusi. Näiteks kogub muuseum pikaajase tööstaažiga vanadelt trükitoöstustelt tehnilisi oskusteadmisi ja mälestusi. Nad on alustanud videointervjuude tegemist erinevate alade esindajatega – trükikal, laduja jne. Intervjuud hõlmavad nii tööprotsesside ettenäitamist kui ka isiklike mälestusi ja jutustusi töökollektiivist. Seeläbi püüab Trükimuuseum dokumenteerida mitte ainult erialaseid teadmisi, vaid saada ise ja anda oma küllastajatele parema arusaamise maailmast, kus need inimesed elasid. (*ibid*)

Töötajad tegelevad igapäevaselt trükikunsti ajaloo uurimisega, kogudes infot inimestelt, kes on kunagi trükinduse valdkonnas töötanud, samuti uuritakse trükkimisega seotud masinate ajalugu. Endiste töötajate mälestusi talletatakse videopäevikutena, kirjutatakse kuhugi üles või hoiustatakse vanade fotode näol. Vanu trükimasinaid hooldatakse igapäevaselt ning töötubade või erinevate trükiste trükkimisega (näiteks piletid, plakatid vms.) hoitakse neid ka töökorras. Küllastajatele näidatakse muuseumi ekskursioonidega trükinduse pikka ajalugu: alustades paberi tootmisest, kuni tänapäeva moodsa tehnikani välja.

Eesmärkide saavutamiseks Trükimuuseum (Mittetulundusühing Eesti trükimuuseumi põhikiri 2014, lk 1-2):

- Kogub, hooldab ja uurib trükiseadmeid, trükitoöstuse abiseadmeid, trükitoöstuse ajalugu puudutavaid dokumente, ajaloolise väärtusega trükiste näidiseid ja muid trükitoöstuse ja trükikunsti ajaloo seisukohast olulisi esemeid;
- Kogub ja talletab trükitoöstuste mälestusi, teavet töövõtete kohta ja muid isiklikel kogemustel põhinevaid andmeid trükitoöstuse ja trükikunsti arengu kohta Eestis;
- Uurib ja süstematiseerib ajaloolisi andmeid Eesti trükitoöstuse ja trükikunsti kohta;
- Tutvustab Ühingu valduses olevaid esemeid ja ühingule teadaolevaid andmeid avalikkusele nii ekspositsioonipindadel kui digitaalselt;
- Korraldab õpitubasid, seminare ja muid üritusi, mis aitavad osalejatel paremini mõista ajalooliste trükitehnikate eripärasid;
- Valmistab Ühingu valduses olevate seadmetega trükiseid ja muid meeneid ja kasutab nende müügist saadud tulu oma eesmärkide saavutamiseks;

- Korraldab trükikunsti stuudio tegevust ja võimaldab kunstnikel kasutada Ühingu vahendeid trükikunstialase loominguga tegelemiseks;
- Väljastab õppe- ja teadustöökse ning loominguliseks tegevuseks antavaid stipendiume, mis vastavad Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud tingimustele.

Trükimuseum püüab ennast näidata ka töötava trükistuudiona, kus paljud masinad, mis on mõeldud eksponeerimiseks, on lisaks töövahendid – kunstitudengitele, kunstnikele või õpitubades osalejatele. See on oluline, sest selline on rahvusvahelise muuseumide võrgustiku ICOM arusaam töötavast muuseumist ning Trükimuseum püüab seda järgida. Seda eesmärki täidavad nii regulaarselt toimuvad töötoad kui ka kommertstrükiste valmistamine. (Trükimuseum 2018)

1.2. Trükikoda Greif OÜ lühikirjeldus ja ajalugu

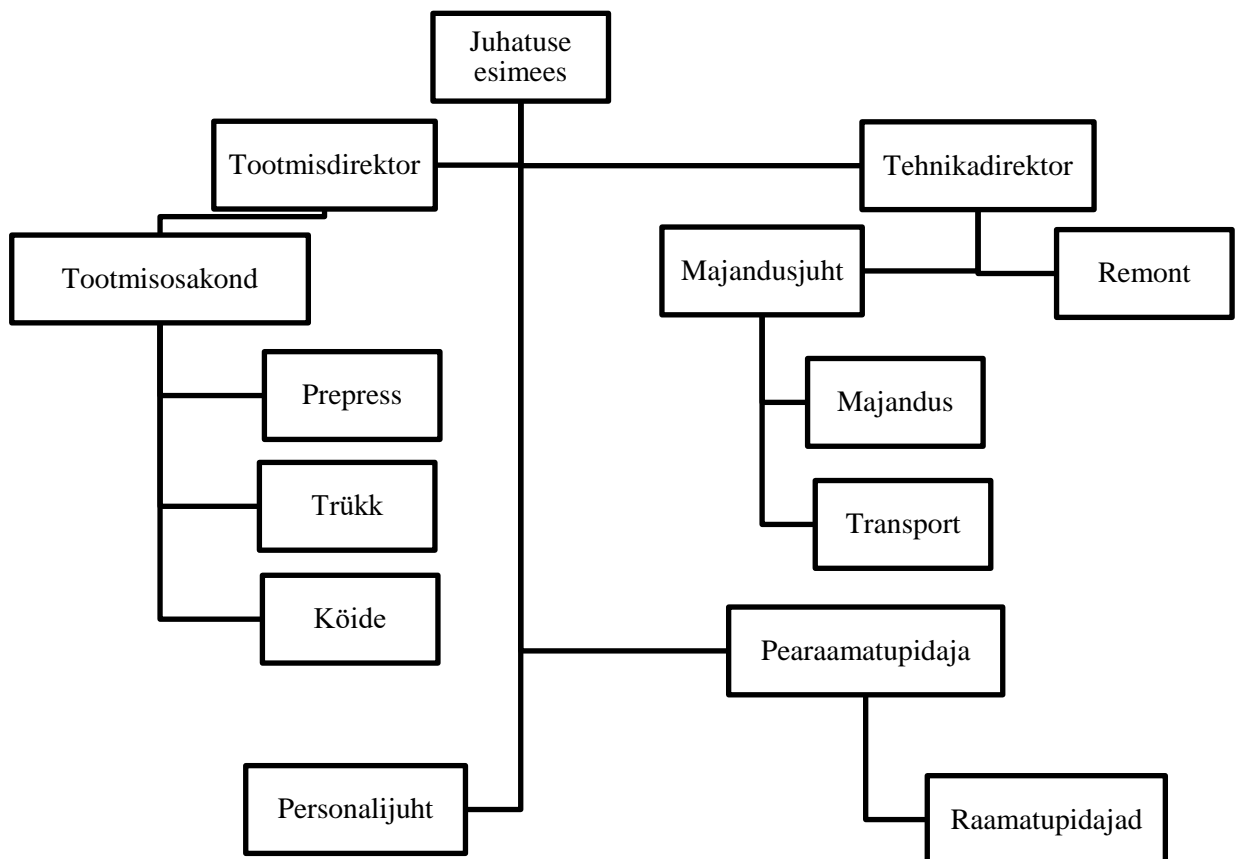
Trükinduse valdkond sisaldab erinevat liiki trükiseid. Eesti Trüki- ja Pakenditööstuse liidu andmetel jaguneb trükendus järgnevalt (ETPL 2018): digiprint (12 liiget); pakend & etikett (9 liiget); perioodika (2 liiget); raamat (10 liiget); reklaam (16 liiget) ja reklaamkingitus (2 liiget). Trükikoda Greif OÜ (edaspidi Greif) on spetsialiseerunud raamatute trükkimisele. Greif on osaühing, mida juhib juhatus, mis koosneb ühest (juhataja) kuni kolmest liikmest (Osaühing Greif põhikiri 2011, lk 1). „Osaühing on äriühing, millel on osadeks jaotatud osakapital. Osaühing vastutab oma kohustuste täitmise eest kogu oma varaga“. (LVRKK 2018)

Greifi ajalugu ulatub 18. sajandisse. Ainsa raamatutrükikojana jäi trükikunsti madalseisus pärast Põhjasõda alles vaid Tallinna Gümnaasiumi trükikoda. Vähesel määral tootis ka Põltsamaal asuv raamatutrükikoda, mis hakkas arenema aga alles Michail Gerhard Grenziuse juhtimisel ja 18. sajandi lõpus kolis trükikoda Tartusse. (Greif 2018) Pärast mõningaid pärandamisi, omanike ja ärijuhtide vahetumist kuulus trükikoda 1888. aastast Carl Emil Johannes Mattieseni lesele Emmyle, kuigi tegelikult juhiks sai August Hahn. Tema juhtimisel oli trükikoda enne Esimest maailmasõda kõige täiuslikum Eestis ja kogu

Venemaal. (Greif 2018) 1940. aastal natsionaliseeriti ja nimetati Eesti töölislükumise tegelase järgi Hans Heidemanni nimeliseks trükikojaks ning 1959. aastal ühendati kolm alles jäänud Tartu trükikoda ning nimeks sai H. Heidemanni trükikoda, 1990. aastal reorganiseeriti trükikoda aga iseseisvaks riiklikuks ettevõtteks, mille nimeks sai Tartu Trükikoda. (*ibid*)

1992. aastal võttis Tartu Trükikoja varad rendile ettevõtte töötajate initsiatiivil ja osavõtul loodud osaiühing "Greif", millest 1996. a. sai trükikoja omanik. 2009.a. augustis avas Greif Tartu linna piiril Lohkvas uue tootmishoone, kus on 7858 ruutmeetrit pinda, millest 4217 ruutmeetrit hõlmab tootmine ja 1386 ruutmeetrit ladu. Maja ümbrusesse on kujundatud rekreatsiooni- ja pargiala. (*ibid*)

Viisin läbi intervjuu Greifi tootmisjuhiga ja uurisin lähemalt ettevõtte kohta. 31.03.2018 seisuga töötab Greifis 67 töötajat (Krediidiinfo 2018). Suvel võetakse tööle ka suvetöölisi, kelleks üldjuhul on õppivad noored, kes soovivad vaheajal lisaraha teenida. Liiga suure koormuse puhul palgatakse lisatööjõudu, et oleks võimalik trükikoja klientidele pakkuda kiiret ja kvaliteetset teenust. Samuti võetakse praktikante, kes saavad arendada enda praktilisi oskusi näiteks masinade hooldades või remontides. Tegemist on funktsionaalse organisatsiooniga, mis kujundatakse, grupeerides ühte liiki tegevused, nt. tootmise, varustuse, turunduse, personali juhtimise, finantseerimise jne. (Perens, 1999, lk 15). Samas on ka ilminguid, et tegemist võib olla meeskonnaorganisatsiooniga, sest esineb vastavalt struktuurile iseloomulikke jooni: kiired otsustused ja kommunikatsiooniteede lühenemine, otsekontaktid, mis võivad minimeerida konflikte (Siimon 2004, lk 208-209). Struktuuri eesmärk on korraldada organisatsiooni liikmete tööjaotust nii, et igaühe panus organisatsiooni eesmärkide saavutamisel on parimal viisil rakendatud (Brooks 2008, lk 201).

Joonis 2. Greif OÜ struktuur. (Allikas: Greif OÜ...2005, lk 26)

Greif on ettevõtte, kes tegutseb nii Eesti kui ka välismaa turul. Näiteks on trükikojal koostöö Soome, Rootsi, Norra, Taani, Saksamaa, Hollandi, Inglismaa jt riikide ettevõtetega. Käibe osakaal välismaa puhul on umbes 25%, kuid tihti on otsene klient Eesti ettevõtte, kes tarnib raamatud välismaale. Greifi aastane ekspordi kasv on ca 4–5%. Aastas trükib trükikoda keskmiselt 1,5 miljonit kõvakõitega-, 900 tuhat liimkõitega- ja 1 miljon klamberkõitega raamatut. Lisaks pakutakse teenust ka teiste väiksemate tööde puhul: erinevad tööd kaantega, plakatite trükkimine jne. Eesti klientide osas on tootlikkus vähenenud, kuid mitte muu tehnika (näiteks e-lugered) arengu mõjul, vaid klientide ostujõu vähenemise tõttu. Kui näiteks varasemalt telliti töövihikuid 4-5 aasta kaupa ette, siis viimase kahe aasta jooksul tellitakse pigem maksimaalselt 2-3 aastat ette. Tootmisjuhi sõnul oli huvitav nähtus see, et majandussurutise esimesel aastal telliti Greifilt suures koguses raamatuid, kuid kui majandusliku madalseisu periood oli läbi, siis oli piltlikult öeldes trükikoda ikkagi majandussurutises.

Kuna töötan ise antud trükikojas ja puutun iga päev välismaa klientidega kokku, siis üldine klientide tagasiside on, et Greif on üks kvaliteetsemaid trükikodasid. Siinkohal peab mõistma, et kvaliteet on suhteline mõiste, sest tootmisjuhi sõnul on tegelikult kõik Eesti trükikojad sama kvaliteedi tasemega. Umbes 15 aastat tagasi oli Greif tõesti üks kvaliteetsemaid trükikodasid Eestis, kuid teised trükikojad on tehnika arendamise osas taas konkurentsi jõudnud. Erinevus on selles, kuidas lahendatakse probleeme, sest see on kliendi jaoks oluline. Kui probleeme ei lahendata või tehakse seda halvasti, siis üldjuhul ei pöördu klient selle ettevõtte juurde tagasi. Trükikoda valib seega hoolikalt, keda nad palkavad, sest kvaliteet on nende jaoks väga oluline.

Greif pakub huvilistele võimalust teha trükikojas ekskursiooni, kuid nad ei reklaami seda välja. See tähendab, et huvilised peavad ise initsiatiivi näitama. Puudub kindel arv või periood, millal tehakse enim ekskursioone. Aastaid tagasi tehti kevaditi väga tihedalt külastusi erinevatest koolidest, kuid see võis olla tingitud sellest, et juhtide lapsed käisid huvi tundvates koolides. Samuti on võimalus teistel inimestel Greifi külastada, näiteks on pensionieas olevad inimesed aeg-ajalt trükikojal külas.

1.2.1. Organisatsiooni eesmärgid

Greif nimetab enda põhieesmärgiks efektiivse tööprotsessi tulemusena klientide nõuetele vastava toodangu valmistamist (Greif OÜ juhtimissüsteemi käsiraamat 2005, lk 10). Ettevõtte kasutab enda juhtimissüsteemi käsiraamatus peamise terminina kvaliteedipoliitikat, mille definitsioon on ettevõtte üldised kvaliteediga seonduvad taotlused ja suunad (*ibid.*, lk 6). Kvaliteedipoliitika rakendamisel lähtutakse järgmistest kvaliteedijuhtimise põhimõtetest (*ibid.*, lk 9):

- **Kliendikesksus:** Greif OÜ sõltub oma klientidest ja peab seetõttu mõistma kliendi praeguseid ja tulevikuvajadusi, täitma kliendi nõudeid ning püüdma ületada kliendi ootusi;
- **Eestvedamine:** Greif OÜ juhid loovad eesmärkide ühtsuse, suuna ja organisatsiooni sisekeskkonna, milles töötajad saavad täiel määral osaleda ettevõtte eesmärkide saavutamisel;

- **Inimeste kaasahaaratus:** kõigi tasandite töötajad on Greif OÜ tuumaks ja nende igakülgne osalemine võimaldab kasutada nende võimeid ettevõtte maksimaalseks hüvanguks;
- **Protsessikeskne lähenemisviis:** Greif OÜ saavutab soovitud tulemusi tulemuslikumalt ja tõhusamalt, kui tulemuste saavutamiseks vajalikke ressursse ja tegevusi juhitakse kui protsessi;
- **Süsteemne lähenemine juhtimisele:** Greif OÜ tulemuslikkusele ja tõhususele aitab kaasa antud eesmärgi jaoks vajalike vastastikku seonduvate protsesside süsteemi identifitseerimine, mõistmine ja juhtimine;
- **Pidev parendamine:** Greif OÜ püsiv eesmärk on pidev parendamine;
- **Faktidel põhinev otsustamine:** tulemuslikud otsused põhinevad andmete ja informatsiooni loogilisel ja intuiitiivsel analüüsil;
- **Vastastikku kasulikud suhted tarnijaga:** vastastikku kasulikud suhted tõstavad Greif OÜ ja tema tarnijate võimet luua väärtusi.

Ettevõtte on kvaliteedieesmärkideks seadnud järgnevad punktid (Greif OÜ juhtimissüsteemi käsiraamat 2005, lk 10):

a) Üldised eesmärgid

ISO 9001:2000 nõuetele vastava juhtimissüsteemi juurutamine ja ajakohasena hoidmine;

b) Kvaliteedieesmärkide mõõdetavad valdkonnad

Eesmärkide täidetuse tagamine;

c) Kliendist lähtuvad

Nõuetele mittevastavate tööde osakaalu vähendamine;

d) Mõjususest lähtuvad

Ettevõtte kasumlikkuse kaudu selle jätkusuutlikkuse kindlustamine;

e) Omanike rahulolust lähtuvad

Ettevõtte väärtuse pidev kasv ja omanikutulu suurenemine.

Greif OÜ juhtimissüsteemi käsiraamatut sirvides on keeruline leida, mis on ettevõtte tegelik missioon ja visioon, sest seda pole otseselt kirja pandud, kuigi vastavad sõnad käivad tekstist läbi. Omapoolselt pakun missiooniks järgneva: Me tegutseme selle nimel, et pakkuda kliendile kõrgekvaliteedilist ja kliendikeskset trükiteenust optimaalse hinnaga; visiooniks: Meie visiooniks on olla edukaim eksportteenuse osutaja Eesti trükivaldkonnas.

Kui missioon ja visioon on puudulikult välja toodud, siis on selgelt arusaadav põhieesmärk, mis ka täidetakse. Selle tõestuseks on ekspordikasv. Samuti lähtub ettevõtte suuremal või vähesel määral kirja pandud kvaliteedijuhtimise põhimõtetest. Üsna üheselt mõistetavalt on ka kirja pandud kvaliteedieesmärgid, mis on seotud ettevõtte peaesmärgiga: pakkuda klientidele nõuetele vastavaid ehk kvaliteetseid tooteid.

2. SÜNDMUSE ANALÜÜS: ÕPPEPÄEV TRÜKIMUUSEUMIS JA TRÜKIKOJAS GREIF

Käesoleva lõputöö käsitletava sündmuse analüüsi peatükis toon välja sündmuse kirjelduse, planeerimise ja läbiviimise ning sotsiaalse mõju. Õppepäevad toimusid 4., 8. ja 11. mail Tartus Eesti Trükimuseumis ja trükikojas Greif. Tegemist oli üritusega, mis oli eelkõige mõeldud Tartus või selle läheduses õppivatele 6. – 8. klassi õpilastele. Ettevõtmise käigus said osalejad teada trükinduse ajaloost, osaleda töötoas, näha masstootmist moodsa tehnikaga trükikojas ning ülevaatliku pildi ametitest tänapäeva trükinduses. Sündmuse kava on nähtav lisas nr. 1, rahataotlus lisas nr. 2 ning pildid lisas nr 3.

2.1. Sündmuse kirjeldus ja planeerimine

Selle sündmuse idee sündis 2016. aastal pärast intervjuud 6. klassis õppiva õpilasega, kus ta kurtis, et ta ei tea, mida pärast põhikooli lõpetamist teha. Arutelu käigus jõudsin välja selleni, et kui mina olin 8. klassis, siis tegelikult ei olnud mul aimugi, mis töid on olemas või millised on erinevate ametite tegevused. Teadupärast peavad 9ndas klassis õppivad noored otsustama, mida nad hakkavad tegema pärast põhikooli lõpetamist: kas minna edasi õppima gümnaasiumisse, kutsehariduskeskusesse või keskenduda töötamisele. Noortel on kohustus koolis käia kuni põhihariduse omandamiseni või 17-aastaseks saamiseni (Eesti 2018). Enda kogemusele tuginedes arvan, et kui näiteks 8. klassi õpilane teaks rohkem trükindusest, siis aitaks see tal põhikooli lõpetades erinevate suundade vahel valida. Teinekord ületavad noore ootused ja lootused tulevase töö suhtes tihti tegelikkuse võimalused, millega kaasneb alakasutatuse tunne (Üksvärav 2010, lk 239). See tähendab, et noored ei pruugi saada oma täit potentsiaali kasutada, sest neil ei ole piisavalt infot erinevate töökohtade osas ning selle

tagajärg võib olla negatiivne. Sealt jõudsin soovini õpilastele näidata, milliseid töökohti trükinduse valdkonnas eksisteerib ning kuidas valmivad raamatud, päevikud, töövihikud. Eesti Konjunktuuriinstituudi (2018) poolt tehtud Eesti loomemajanduse olukorra uuringu kohaselt töötas 2015. aastal trükinduse ja selle sidusaladel erinevates ettevõtetes 2895 töötajat ja esialgsel andmel 2016. aastal 2946 töötajat. See näitab, et vajalike töötajate arv kasvab, mis omakorda viitab, et trükindus, kui üleüldine valdkond, ei ole langemas elektrooniliste väljaannete alla. Ka Stora Enso (2018) poolt tehtud uuringust tuleb välja, et E-raamatute müük näiteks USA-s, Prantsusmaal või Saksamaal on kahanemas. Sellest saab järeldada, et kuna pabertrükindus on kasvamas, siis on vajadus oskustööjõu järel suurenemas ning seda kinnitab ka Greif trükikoja tootmisjuht: „Täna oleme seisus, kus korralikke trükkaleid tuleb otsida tikutulega.“. Siit tekkis ka sündmuse põhieesmärk: tutvustada õpilastele loomemajanduses trükivaldkonna väärtusahelat, tootmistsükli ja ameteid, mis aitaks neil otsustada, millisesse gümnaasiumi või kutsekooli suunda edasi õppima minna. Kuigi trükindusel ja kultuurikorraldusel ei tundu esmapilgul suurt ühisosa olevat, saab ka trükivaldkonnas põnevaid üritusi korraldada või projekte läbi viia. Lisaks trükitaakse trükikojas ürituste reklaammaterjale, mis aitavad sündmuseid turundada. Seeläbi tahtsin näidata, kuidas valmivad erinevad trükised ning reklaamida Trükimuuseumi ja Greif OÜ-d kui üht potentsiaalset tööandjat.

Sündmuse pilootprojekt toimus 2017. aasta mais, kus osales ühe päeva jooksul 36 õpilast. Ühes grupis oli kuni 12 õpilast ja selle grupi saatja, kes said Trükimuuseumis ekskursiooni vanade trükimasinate juures, neile räägiti trükindusest ja selle ajaloost ning nad said praktilise poolena valmistada endale märkmikud. Pärast Trükimuuseumit läksid õpilased Greifi ekskursioonile, kus neile räägiti tänapäevasest trükindusest, erinevatest töökohtadest ning tehti ringkäik moodsate trükimasinate juures. Pilootprojekti analüüsi põhjal tegin järeldused, mida pakkuda rohkem ja mida teha paremini: millele ekskursioonidel rõhku pöörata, kuidas ajakavas püsida ning kui palju huvilisi tegelikult on. Antud osalejate arv sai määratud Trükimuuseumi ja Greifi töötajate kogemuste põhjal. Sellise osalejate arvu puhul jätkub Trükimuuseumis piisavalt tähelepanu ja energiat, et kõik osalejad saaksid maksimaalselt teadmisi ning trükikojas on tagatud osalejate turvalisus suurte masinate juures ja väiksem osalejate grupp ei sega igapäevast töötamist.

Õppepäevade ajakava sai kokku pandud eelnevale aastale tuginedes. Trükimuuseumis kulus ühele grupile 1,5h kuni 2h ja Greifis umbes 1h, ehk siis ühele grupile kulus kokku 3h tervest päevast. Kuna trükikoja tööpäev lõpeb 16:30, siis peab viimane õppegrupp lõpetama

muuseumis kell 14:00, sest juurde peab arvestama ka aja, mis kulub trükikotta minekuks. Ühele päevale mahtus seetõttu 3 gruppi ning sellest tulenevalt tuli järgnev kava, mis on näha lisades (vt lisa 1):

1. grupp alustas kell 08:00 Trükimuuseumis, kus neil kulus umbes 2h. Pärast seda oodati neid kell 10:00 Greifi trükikojas, kus esimese grupi õppepäeval osalemine lõppes kell 11.30.

2. grupp alustas kell 10:00 Trükimuuseumis, kus neil kulus samuti umbes 2h. Seejärel oodati neid trükikojas kell 12:00 ning grupi osalemine lõppes kell 13:30.

3. grupp alustas kell 12:00 Trükimuuseumis, kus neil kulus 2h. Kell 14:00 oodati neid trükikojas ning 3. grupi õppepäev lõppes kell 15:30.

Antud kava toimus 4. mail ja 11. mail. 8. mail oli kava teistsugune, sest Trükimuuseum oli selle kuupäeva hommikul teise ürituse raames hõivatud. 8. mail alustas esimene grupp kell 11:00 ning Greifi jõudsid nad 13:00; teine grupp alustas Trükimuuseumis kell 13:00 ja Greifi jõudsid nad 15:00.

Ajakava kokkupanekul arvestasin väikese ajavaruga, sest Trükimuuseumi eestvedajad arvasid, et 2h on piisav aeg ekskursiooni ning töötoa läbi viimiseks. Samuti mahtus ajakavasse erinevad tegevused, mis võtsid aega: riietumine, küsimused ning ootamatud takistavad tegurid. Trükikoda Greif pani enda ajapiirangu paika tuginedes eelnevatele kogemustele, arvestades varasemaid ekskursioone ning nendeks kulunud aega. Et kontrollida ajakavas püsimist ja pakkuda osalejatele mugavam liikumist, rentisin osalejatele 16-kohalise bussi, mis viis õpilased Trükimuuseumist trükikotta. Selleks otsisin võimalikult palju erinevaid teenusepakkujaid, et küsida hinnapakumisi ning nende hulgast sobivaim valida. Valituks osutus Rendibuss OÜ, sest hinna poolest olid nad ühed odavamad ning olen nende teenusekvaliteedis kinnitust saanud varasemast kogemusest.

Eelarvet koostades panin esialgu maksimaalseks osalejate arvuks kokku 96 õpilast, sest pidi osalema 8 gruppi ja igas grupis 12 õpilast. Samuti pidin kuluna juurde lisama bussirendi koos juhiteenusega. Trükikojas Greif viisid ekskursioone läbi tehnika- ja tootmisdirektor, kuid nendega otsest kulu ei tekkinud, sest tegevus kuulus nende tööaja sisse. Kuigi see pole nende ametijuhendis kirjas, siis viivad nad samamoodi ekskursioone tasuta läbi väljaspool antud projekti. Tuluna küsisin õpilastelt osalemistasu 3 € õppepäeva kohta ning taotlesin Tartu linna Noorsooteenistustest toetust. Siinkohal tuleb välja tuua, et gruppide saatjad ei

pidanud osalemistasu maksma, sest Trükimuseum ei küsi saatjatelt osalemistasu. Täpsem eelarvetabel on nähtav eelarve alapeatükis.

2.1.1 Sihtgrupi ehk osalejate leidmine

Sihtgrupp on elanikkonna rühm, keda mingi reklaami või kampaaniaga mõjutada tahetakse, potentsiaalsed tarbijad, kellele mingi reklaam, kampaania vms. on suunatud (EKI 2017; Põllula 2010). Seetõttu ongi minu sündmuse sihtgrupiks Tartu või selle ümbruses olevate koolide 6.–8. klasside õpilased, kes soovivad näha erinevaid töövaldkondi, sealhulgas trükindusega seotud eriala.

Tartus on kaks huvikooli, kelle õpilased oleksid sobiv sihtgrupp: 1 munitsipaalhuvikool, kelleks on Tartu Lastekunstikool ning Tartu Kunstikool (Tartu 2018). Eelneval aastal sai selgeks, et antud õppepäev ei sobi Tartu kunstikoolidele, sest nende koolipäevad algavad ebasobival ajal. Siinkohal tuleb täpsustada, et Greifi tööpäev lõpeb 16:30 ning kunstikooli õpilased alustavad oma huviringidega 15:00, ehk ei jää piisavalt aega tutvustada ühe päeva jooksul Trükimuseumis trükinduse ajalugu ning näidata trükikojas tänapäevast trükitehnikat. Seetõttu kogusin kokku info Tartus või selle läheduses asuvatest põhikoolidest ning saatsin õppealajuhatajatele, huvijuhtidele ja 6.-8. klasside klassijuhatajatele infokirja õppepäeva kohta. Infokiri sisaldas õppepäeva kava, tegevuste ja asutuste iseloomustusi ning osalemistasu. Palusin kirjas broneerida ka gruppide osalemiste ajad ning broneerimine toimus telefoni või kirjavahetuse teel. Kõik õppepäevade ajad reserveeriti nädala jooksul, mis näitas, et huvi on jätkuvalt suur sellelaadse õppepäeva vastu. Projekti esimesel toimumisaastal oli soovijaid kolm korda rohkem kui pakutavaid aegu ning sellest järeldades kohandasin 2018. aasta projekti tegevused.

Kuna koolide klassid on suuremad kui 12 õpilast, siis poolitasid klassijuhatajad klassi kaheks. Seetõttu broneerisid oma ajad 3 erinevat kooli: 2 klassi Tartu Katoliku Hariduskeskusest (6. klassid), 1 klass Tartu Karlova Koolist (7. klass) ja 1 klass Tartu Mart Reiniku Koolist (6. klass). Tartu Katoliku Hariduskeskuse klassid jagunesid 13 + 12 õpilast ning Tartu Karlova Kooli klass 12 + 12 õpilast. Tartu Mart Reiniku Kooli klass oli võrreldes

teistega väike, seega tuli 9 + 9 õpilast, ehk kokku arvestasin 92 õpilasega. Kõikide gruppidega olid kaasas ka nende saatjad.

2.1.2. Eelarve ja selle täitmine

Antud sündmuse eelarve ei olnud suur, sest suur osa korraldusprotsessist toimus vabatahtlikkuse alusel. Kuluallikateks olid töötoa läbiviimine ning bussirendi- ja juhi teenus.

Töötoa kulu oli 4 € õpilase kohta. Kuna plaanitud oli 8 gruppi ja igas grupis 12 õpilast, siis kokku arvestasin töötoa kulu 384 €. Bussiteenus maksis 70 € päev kohta, millele lisandus 20% käibemaksu ning kogukuluks tuli 252 €. Arvestasin ka, mis võiks olla tootmisjuhi ja tehnikadirektori tasu trükikojas ekskursiooni läbiviimisel. Selleks leidsin, mis on 2018. aasta mai normtunnid ning antud töökohtade keskmised kuupalgad. 2018. aasta mai normtunnid on 176 tundi (REGMAS 2018). Tootmisjuhi keskmine netopalk Eestis on 1644 € ja tehnilise juhil 1648 € (Palgad 2018). Sellest lähtuvalt tuletan, et tootmisjuhi netotunnitasu on 9,34 € ja tehnilisel juhil 9,36 €. Kokku arvestasin ekskursioonidele 8h, ehk siis on tootmisjuhi kogutasu 74,72 € ja tehnilisel juhil 74,88 €. Igaks juhuks arvestasin ka ootamatute kuludega, milleks panin 27 €. Ootamatu kulu võib olla ununenud kulu, mis on jäänud eelarvesse lisamata. Seetõttu planeerisin juba ette väikse summa ka ootamatute kulude katteks. Kokku kavandasin kogukuluks 812,60 €.

Kulude katmiseks taotlesin toetust Tartu linnavalitsuse noorsooteenistusest 375 € ulatuses. Taotluse esitamiseks pidin tutvuma Tartu Noorsootöö projektidele kehtestatud prioriteetidega, Tartu 2030 arengustrategia ja Tartu linna arengukavaga. Antud toetuse valiku tegin seetõttu, et Tartu linnavolikogu poolt koostatud määruse (2015) kohaselt toetatakse noortele suunatud ja noori korraldajatena kaasava ümarlaua, kohtumise, kampaania, töötoa, infopäeva ja muu sündmuse korraldamist ja läbiviimist. Kuna taotlemise üheks tingimuseks oli, et alla 500 € toetuse küsimise puhul peab taotleja olema juriidiline isik, siis esitasin taotluse läbi Trükimuseumi. See aitas kaasa ka taotleja pädevuse tõestamiseks, mis oli taotluses nõutud. Antud taotlus rahuldati ning olen taotluse vormi pannud lisadesse (vt Lisa 2). Samuti küsisin osalejatelt 3 € osalustasu, mis tähendab 288 € tulu. Tootmisjuht ja tehniline juht enda ekskursioonide eest tasu ei küsinud, sest nad tegid

seada vabatahtlikkuse alusel ning see tegevus kuulub nende igapäevatöö hulka, kuigi ametijuhend seda ei nõua. Kokku planeerisin kogutuluks 812,60 €.

Õppetoas osales kokku 84 õpilast, mis tähendab, et töötoa kuluks tuli 336 € ja tuluks 252 €. Ehk siis eelarve kulu- ja tuluosa ei täitunud täies ulatuses ning kogukuluks tuli 737,60 € ja kogutuluks 776,6 €. Järele jäi 39 €, mis läheb 2019. aastal toimuva õppepäeva korralduse ettevalmistusse ja turundusse.

Tabel 1. Sündmuse eelarve

KULUD	Planeeritud eelarve	Eelarve täitumine
Trükimuuseumi töötubade kulu	384 €	336 €
Bussirent koos bussijuhiga	252 €	252 €
Tootmisjuhi (neto)tasu	74,72 €	74,72
Tehnilise juhi (neto)tasu	74,88 €	74,88
Ootamatud kulud	27 €	0 €
Kokku:	812,60 €	737,6 €
TULUD		
Tootmisjuhi (neto)tasu	74,72 €	74,72 €
Tehnilise juhi (neto)tasu	74,88 €	74,88 €
Toetus	375 €	375 €
Osalustasu	288 €	252 €
Kokku:	812,6 €	776,6 €

2.2. Sündmuse riskianalüüs

Riskianalüüs on protsess, mis hõlmab tegevusi tekkida võivate ohtude väljaselgitamiseks ning nende suuruse hindamist. Riski suurust hinnatakse tagajärje raskuse ja kahju tekkimise tõenäosuse põhjal (Peil 2012, lk 11). Kuna nägin teatud ohte, siis koostas ka enda jaoks

riskianalüüsi, kus hindasin ohte ning panin kirja ennetavad tegevused või ohu tekkimisel eeldatavad lahendused.

Järgnevas tabelis toon esile, millised on ohud, mis võinuks mõjutada õppepäeva toimumist. Lisaks on tabelis välja toodud minupoolsed hinnangud ohtude esinemise tõenäosusele ja ürituse mõjule ning võimalikud tegevused ohtude ennetamiseks ja nendega tegelemiseks. Hinnangute andmiseks kasutasin skaalat 1-3, kus 1 on madal, 2 on kõrge ja 3 on väga kõrge.

Tabel 2. Sündmuse riskianalüüs

Oht	Tõenäosus ja mõju	Tegevused ennetamiseks ja ohu lahendamiseks
Mõni grupp ei saa osaleda	Tõenäosus: 2 Mõju: 1	Kuna huvilisi on palju, siis panen grupid teistest huvi tundnud koolidest ootejärjekorda.
Ekskursiooni läbiviija trükikojas puudub sündmuse toimumise päeval	Tõenäosus: 3 Mõju: 2	Tuletan meelde sündmuse toimumise kuupäeva, et läbiviija teaks oma plaane teha. Kui ta puudub ikkagi, siis viib ekskursiooni läbi tehnikadirektor.
Trükimuseum ei ole sündmuse päeval avatud	Tõenäosus: 3 Mõju: 3	Koostan suusõnalise lepingu ning küsin emaili teel kinnitust, kas nad on ikkagi teadlikud kuupäevast.
Buss läheb katki või ei leia bussijuht kohti ülesse	Tõenäosus: 1 Mõju: 2	Teen lepingu teenusepakkujaga ning annan võimalikult täpsed juhised.
Osaleja saab Trükimuseumis või trükikojas vigastada	Tõenäosus: 1 Mõju: 3	Tagan, et grupil oleks alati vähemalt 2 järelvaatajat.
Eelarve kulusid ei saa katta ehk ei saa noorsooteenistuselt toetust	Tõenäosus: 3 Mõju: 2	Loen hoolikalt läbi kõik tingimused taotluse esitamisel ning üritan need ka täita. Kui ei saa toetust, siis plaanin toetust küsida „Nopi üles“ programmilt.
Mõni grupp unustab toimumiskuupäeva ära	Tõenäosus: 2 Mõju: 3	Saadan mitu meeldetuletuskirja sündmusest.

2.3. Sündmuse läbiviimine

Sündmuse korraldusprotsess algas tegelikult 2017. aasta jaanuaris, kui tekkis idee. Selle tagajärjel toimus samal aastal ka antud projekti pilootprojekt. Kuna 2017. aasta õppepäev läks hästi ja kõik osapooled jäid väga rahule, tuli ikkagi teha analüüs, kus sain selgema arusaama, mida 2018. aasta projektis paremini teha. Järgnevas alapeatükis kirjeldangi, kuidas nägi välja ja kuidas erines tegelik õppepäev planeeritud õppepäevast.

Kui olin saanud erinevatelt koolidelt osalemise kinnitused, siis sai osalejate arv selgemaks. Kuna paljudes klassides on rohkem kui 20 õpilast, siis tahtsid klassijuhatajad poolitada enda klasse, mis tähendas ka minu poolt tehtavaid mõõndusi õppepäeval ühe grupi osalejate arvu. Näiteks oli Tartu Katoliku Hariduskeskuse mõlemas klassis 25 õpilast, mis tähendas, et ühes grupis oleks pidanud olema 13 õpilast ja teises 12. Tegelikult jäi mõlemas klassis üks õpilane haigeks, mis tähendas, et grupid jaotusid 11, 12, 12 ja 13 õpilast. Samuti tekkis probleem Tartu Mart Reiniku Kooli grupiga, sest antud kooli klassis õpib 18 õpilast. Klassijuhatajaga leppisin esialgu kokku, et tuleb 2 gruppi ja mõlemas on 9 õpilast. Nende grupi juhendaja helistas ning teatas, et neil on palju haiged lapsi ning nad sooviksid tulla ühe grupina, kus on 14 õpilast, mida ma ka lubasin. Tegelikuses osales broneeritud ajal siiski 13 õpilast. See tähendas seda, et vabanes üks vaba aeg, mida ma ka üritasin täita, kirjutades soovijatele, kes jäid oma kohast ilma. Kahjuks ei saanud keegi tulla, sest etteteatamisaeg oli liiga lühikene ning nad ei saanud moodusta nii väikest gruppi. Siinkohal tuleb märkida, et kõikide gruppide osalejate arvuga seonduvates küsimustes konsulteerisin enne vastuse andmist ka Trükimuseumi ja Greifiga, et tagada piisav kvaliteet ja laste turvalisus. Nende koolide õpilased olid 6. klassidest, mis tähendab, et nad olid minu määratud sihtgrupis noorimad. Oli näha, et õpilasi huvitas antud teema, kuid oli ka üksikud õpilased, kes ei tundunud nii huvitatud olevat. Samuti mängis suurt rolli ühe õppepäeva hiline kellaaeg (üks grupp alustas kell 13:00), kus oli näha osalejate väsimust füüsiliselt ja mentaalselt, mis väljendus tähelepanu kadumises pidevat istumiskohta otsides. Küll aga osales antud projekti viimasel õppepäeval Tartu Karlova Kooli 7. klass, kes oli väga aktiivne nii Trükimuseumis kui ka Greif trükikojas, sest õpilased esitasid väga põnevaid ja asjakohaseid küsimusi ekskursioonide läbiviijatele. Kahjuks ei saanud selle grupi klassijuhataja Greifi ekskursioonil osaleda, mis tähendas, et pidin ise abistavaid küsimusi esitama. Samuti palusin tehnikajuhil pisut rohkem rääkida.

Ajakava jooksis täpselt nii, nagu olin planeerinud, seega sellega ei tekkinud mitte ühtegi probleemi. Kuna eelnevalt olin mitmeid kordi kõikide osapooltega üle rääkinud, siis pidasid kõik ekskursioonide läbiviijad oma ajakavast kinni. Samuti oli renditud buss alati õigel ajal kohal.

Ekskursioonide ja töötubade sisuga jäin suuresti rahule, sest nad tegid isegi rohkem, kui ma palusin. 2017. aastal jäi näiteks paberivalmistamise osa väga lühikeseks ja pigem tähelepanuta, aga sel aastal oli sellele päris suur rõhk pandud ning oli näha, et osalejatele meeldis antud osa. Küll aga leiab Greifi trükikojas kohti, mida parandada. Näiteks räägiti tihti suurtest numbritest, mis näitasid erinevate masinate väärtusi, kuid tegelikult ei saanud osalejad aru, kas need on suured arvud või mitte. Teinekord kadus õppepäeva fookus, milleks oli erinevate töökohtade näitamine ja tutvustamine.

Kokkuvõtlikult läksid kõik õppepäevad planeeritult ning projekt püsis eelarves ehk ei läinud lõhki. Edaspidi võiks antud projekt kesta kokku 5 päeva ning igas päevas 2 gruppi, mis alustavad enne lõunat, sest siis on õpilased aktiivsed. Korraldamise käigus tekkis mõte, et renditud buss viiks õpilased tagasi Trükimuuseumi juurde, kuid tegelikult oli näha, et õpilastele tulid vanemad järele ning kõik osalejad liikusid pärast Greifi ekskursiooni oma suunas.

2.4. Sotsiaalmajanduslik mõju

Antud projekti puhul on raske üheselt määratleda, milline on selle sotsiaalmajanduslik mõju, kuid mõned mõjud saab sellegipoolest välja tuua.

Sellelaadne projekt toimus Trükimuuseumi ja Greifi vahel esimest korda. Kuna koostöö sujus, siis sündmus võib muutuda iga-aastaseks ürituseks. See on Trükimuuseumile hea, sest nad saavad potentsiaalseid külastajaid juurde. Greifi puhul võib koostöö olla investering tulevikku, kuna ekskursioonil käinud noored võivad olla tulevikus selle trükikoja töötajad. Samuti võib targata huvi raamatute vastu, mille tagajärjel hakatakse neid endale rohkem ostma.

Õpilased tutvusid Trükimuseumiga ning see võib olla potentsiaalne koht, kus mõni õpilane tahaks tulevikus muuseumis kunstiga seonduvat projekti teostada. Kuna oli näha, et osalejaid huvitas, millist kunsti on võimalik paberiga luua, siis õpilased võivad potentsiaalselt seda laadi kunsti ja kultuurinähtustega Paberimuseumis tegelema hakata. Samuti nägid noored, et Trükimuseum on meeldiv muuseum, kuhu võiks saata sõbradki või külastada seda ise kunagi uuesti. Peale selle võis neis tekkida huvi ka tulevikus Trükimuseumi heaks tööd teha või neid vabatahtlikuna aidata. See kõik edendab Trükimuseumi ning võib neid majanduslikult aidata.

Trükikoja Greif puhul võisid noored näha seda ettevõtet kui tulevast tööandjat või koostööpartnerit, mis omakorda aitab Greifi arengule kaasa. Koostööpartnerina saaksid õpilased kasutada neid võimalusi siis, kui nad asuksid tööle mõnda kirjastusse ning peaksid otsima trükikoda raamatute või muude trükiste tootmiseks. Samuti saab trükikoda kaasata erinevate kultuurisündmuste korraldamisel, näiteks reklaamplakatite ja piletite trükkimiseks.

Kõik grupid toodi Rendibuss OÜ-lt tellitud bussiga Trükimuseumist Greif trükikotta. See tõstis transpordiettevõtte käivet ning kuna bussidel on ettevõtte klepsud peal, siis reklaamisid nad ennast noortele, kes võiksid bussifirma teenuseid tulevikus kasutada. Samuti kasutasid mõningad õpilased taksoteenust trükikojast lahkumiseks. Kuna trükikoja juures asub Annelinna Prisma market, siis läksid osa õpilasi pärast õppepäeva sealsetesse poodidesse või toitlustusasutustesse, mis tõstis ka nende kohtade käivet.

3. ENESEREFLEKSIOON

2018. aasta mai alguses viisin projektijuhina läbi Tartus 3 õppepäeva Tartu või selle läheduses asuvate koolide 6.–8. klassi õpilastele Eesti Trükimuseumis ja trükikojas Greif. Sündmus möödus plaanipäraselt ning korraldamisel ei esinenud lahendamatuid probleeme. Kokku osales õppepäeval 7 gruppi: 84 õpilast, 5 õpetajat ja 1 vabatahtlik Saksamaalt.

Raske on hetkel hinnata, kas projekt täitis minu põhieesmärgi aidata õpilasi õppeteel valimisel pärast põhikooli. Küll aga võin loota, et see avardas nende silmaringi erinevate töökohtade osas trükinduse valdkonnas ning andis ülevaate sellest, kuidas valmivad erinevad trükised. Sain õpetajatelt head tagasisidet, kus nad tänasid võimaluse eest saada teada trükitehnika ajaloo, teha ise märkmik ning näha tänapäeva tehnikaga masstootmist. Eriti kiitsid nad võimalust näha, kuidas valmistatakse paberit ning teha ise endale märkmik. Pärast sündmuse toimumist uurisin osalenud õpilastelt, kas nad soovitaksid ka teistel õpilastel osaleda sarnastel õppepäevadel ning kõik vastasid üksmeelselt, et nad soovitaksid kaaslastele võimalust osa võtta sellelaadsetest õppepäevast. Samuti avaldas Trükimuseum soovi edaspidi sarnaseid töötubasid korraldada koostöös trükikojaga Greif ning Greif oli rahul tehtud tööga. Seega, saadud tagasiside töötubades osalejatelt, Greifist ja Trükimuseumist oli positiivne.

Positiivse faktorina tooksin välja enda puhul ettevaatlikkuse, sest tahtsin pidevalt omada kontrolli asjade üle, mis aitas ka sündmuse planeeritud ja korraldamise ajakavas püsimise. See tähendab, et kontrollisin ja tuletasin meelde trükikojas ekskursioonide toimumisaega. Samuti uurisin pidevalt Trükimuseumilt, kas neil on kõik korras ning kas neil on tekkinud mingeid küsimusi, mis vajavad lahendamist. Üritasin võimalikult palju ennetada erinevaid takistavaid asjaolusid. Peale Trükimuseumi uurisin ka õppepäeval osalevatelt koolidelt, kas neil on küsimusi, kas nad on ikka tulemas ning tuletasin meelde ka toimumisaja. Tänu ennetavatele tegevustele vältisin paljusid probleeme korraldusprotsessis. Küll aga leian, et

liigne kontrollimine võib ka negatiivset mõju avaldada tulevikus, kui pean töötama meeskonnaga, sest siis pean neid usaldama.

Negatiivsena tooksin välja selle, et oleksin pidanud projekti alguses rohkem uurima, millised on rahataotluse tingimused, sest võrreldes eelnenud aastaga olid need pisut muutunud. Samas mõtlesin ma kiiresti välja ka varuplaane juhuks, kui Tartu Linnavalitsus ei rahulda taotlust.

Korraldusperioodil esines mõningaid hetki, kus tekkis motivatsioonipuudus. Nendel hetkedel võtsin abiks koolist saadud graafiku, mis näitas, et see võib olla tavapärane nähtus mingite projektide juhtimisel, kuid sellisel juhul peab ennast sundima edasi liikuma ning sellest üle olema.

Kui mul tekkis olukordi, mille õiges lahenduses ma kindel ei olnud, siis konsulteerisin enda juhendaja, Greifi töötajate, Trükimuseumi eestvedajate või kultuurikorraldust õppivate tudengitega. Ma sain alati ideid ja suunitlusi, kuidas edasi liikuda. See mitte ei andnud mulle ainult kogemusi, vaid ka uusi kasulikke tutvusi.

Lõputöö käigus õppisin kõige rohkem ennast tundma. Sain teada, et tegelikult olen ma võimeline enamaks. Antud projekti saab teha ka kuni 5 tööpäeva ning igas päevas 2 gruppi enne lõunat. Minu eesmärgiks ei olnud kasumi teenimine, vaid noorte aitamine. Soovisin, et noored näeksid, kuidas valmivad raamatud, töövihikud, päevikud, mida nad igapäevaselt kasutavad. Samuti oli minu eesmärgiks, et nad näeksid, milliseid töökohti on olemas. Näiteks, kui noort huvitab trükindus ja ta sooviks tulevikus trükkaliks saada, siis ta läheb ka midagi sellelaadset õppima. Kui noor õpib näiteks mehhaanikuks, siis saab ta kas või praktikale tulla, et õppida oskust lahendada erinevaid tekkivaid probleeme. Soovitan tulevikus sellelaadsete sündmuste puhul uurida, kui palju on huvilisi, kes tahaks osaleda analoogsetel õppepäevadel ning vastavalt sellele saaks sarnase ürituse korraldada.

Kokkuvõtlikult leian, et puutusin kokku olukordadega, millega ma varem ei ole pidanud tegelema. Tahtsin ennast proovile panna sündmuse korraldamisel, mille eelarve on tegelikult üsna väike, et arendada endas läbirääkimisoskusi. Püüdsin vältida valdkondi, millega ma varasemalt olin palju kokku puutunud. Hea tunne oli, kui nägin töötubades osalevate õpilaste pilke, mis väljendasid siirast huvi antud teema vastu. See on väärtus, mida ei saa rahaga mõõta ning täitis mingil määral ka minu eesmärgi.

KOKKUVÕTE

Käesolev loov-praktiline lõputöö andis ülevaate õppepäevast, mis oli mõeldud Tartu või selle läheduses asuvate koolide 6.-8. klassi õpilastele. Sündmus toimus Tartus Eesti Trükimuseumis ja trükikojas Greif OÜ. Sellelaadne õppepäev nimetatud kahe ettevõtte koostööl toimus Tartus teist korda.

Lõputöö esimeses peatükis kirjeldasin ja analüüsisin ma MTÜ-d Eesti Trükimuseum ning trükikoda Greif OÜ-d ning andsin ülevaate eesmärkidest ja nende saavutamiseviisidest. Teises peatükis kirjeldasin ürituse korraldusprotsessi ja läbiviimist. Kolmandas peatükis analüüsisin ennast ehk tegin eneserefleksiooni, kus tõin välja enda kordaminekud ja raskemate olukordade lahendamise viisid.

MTÜ Eesti Trükimuseum on asutus, mis kogub ja eksponeerib trükinduse valdkonnast kõike: masinad, mälestused, raamatud, paberid jne. Nad on ainukene sellelaadne muuseum Eestis. Nende igapäevatoos pakuvad nad töötoa teenust, kus osalejatel on võimalus valmistada ise paberit, kujundada märkmikku, köita, lõigata paberiljotiiniga jms. Trükikoda Greif OÜ on ettevõtte, mis pakub teenust erinevate trükiste valmistamise näol. Nad toodavad erinevate köiteliikidega raamatuid – aastas ligikaudu 3,5 miljonit raamatut ning lisaks veel erinevad plakateid.

Nii Trükimuseum kui ka trükikoda Greif võivad olla tulevikus osalejate tööandjad või isegi koostööpartnerid. Näiteks Trükimuseumis saaksid nad vajadusel teostada enda projekte, asuda seal tööle või aidata neid vabatahtlikuna. Trükikoda Greif võib olla tulevikus noorte tööandjaks või koostööpartneriks, kui nad vajavad trükikoda erinevate trükiste tootmiseks.

Õppepäeva jooksul osales kokku 84 õpilast ning nende õpetajad. Osalejad said teada trükinduse ajaloost, millised erinevad tehnikad on kasutuses, kuidas saab valmistada paberit, milliseid erinevaid trükiseadmeid on olemas, näha masstootmist tänapäeva trükitehnikaga ning kuulda ka ametitest, mida saab trükinduse valdkonnas teha. Samuti said osalejad endale

ise märkmikud kujundada, köita ja lõigata ehk õpilased said rakendada kuulnud teoreetilisi teadmisi.

Antud projekti juhtimisega õppisin eelkõige ennast tundma – sain teada, mille jaoks ma suuteline olen. Korraldusprotsessi käigus sain rakendada koolis omandatud teooriat, varasemaid praktilisi kogemusi ning kogunud kultuurikorraldajate näpunäiteid. Ma suutsin koostöös kahe ettevõtte vahel viia läbi õppepäeva, mida peaks korraldama ka järgmisel aastal, kuid siis juba suuremahulisemalt või koostöös teiste sellelaadsete sündmustega.

KASUTATUD ALLIKAD

Alas, R. 2001. Juhtimise alused. Külim.

Brooks, I. 2008. Organisatsioonikäitumine. Üksikisik, rühm ja organisatsioon. Tallinn: Tänapäev.

Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus. 2018. Eesti Konjunktuuriinstituut.

Eesti. 2018. <https://www.eesti.ee/et/haridus-ja-teadus/ueldharidus/koolikohustus/>, (30.04.2018)

EKI. 2017. Eesti Keele Instituut.

<http://termin.eki.ee/mt/esterm/concept.asp?conceptID=32264&term=sihtgrupp>, (08.05.2018).

E-krediidiinfo. 2018. <https://www.e-krediidiinfo.ee/10084831-Greif>, (29.04.2018).

ETPL. 2018. Eesti Trüki- ja Pakendiliit. <http://etpl.ee/liikmed/>, (29.04.2018).

Greif. 2018. Greif OÜ. <http://www.greif.ee/Ajalugu/8>, (10.05.2018).

Kalajas, G. 2018. Autori intervjuu. Tartu. 30. aprill.

KULTUUR. 2018 Tartu Ülikool Viljandi Kultuuriakadeemia. <https://www.kultuur.ut.ee/et/oppekavad/kultuurikorraldus>, (16.05.2018).

Loov Eesti. 2018. <https://www.looveesti.ee/alusta-ettevotlusega/ettevotlusvormid/mittetulundusuhing-mtu/>, (29.04.2018).

LVRKK. 2018. <http://www.lvrkk.ee/kristiina/piret/ettevotlus/osahing.html>, (29.04.2018).

Mittetulundusühing Eesti Trükimuseum Põhikiri. 2014. <http://www.trykimuseum.ee/wp-content/uploads/2016/10/20140714-TM-p%C3%B5hikiri.pdf>, (29.04.2018).

Mittetulundusühingute seadus. RT I 1996, 42, 811; RT I 2008, 59, 330.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13110829>, (29.04.2018).

Noorsootöö projekti- ja programmitoetus. RT IV 2015, 9; RT IV 2017, 2.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/406072017022?leiaKehtiv>, (10.05.2018).

Organisatsioon. 2018. <https://organisatsioon.weebly.com/organisatsiooni-motildeiste.html>,
(29.04.2018)

Osaühing Greif põhikiri. 2011. Greif.

Palgad. 2018. Tehnikadirektori keskmine palk.
<https://www.palgad.ee/salaryinfo/juhtimine/tehniline-juht>, (10.05.2018).

Palgad. 2018. Tootmisjuhi keskmine palk.
<https://www.palgad.ee/salaryinfo/juhtimine/tootmisjuht>, (10.05.2018).

Perens, A. 1999. Projekti juhtimine. Külim.

Print&Media. 2018. Painetulla kirjalla valoisa tulevaisuus.
<https://pmlehti.fi/uutiset/toimiala/painetulla-kirjalla-valoisa-tulevaisuus/>, (15.05.2018).

Pöllula, K. 2010. <http://www.hkhk.edu.ee/uus/klienditeenindus/sihtrhm.html>, (16.05.2018).

REGMAS. 2018. REGMAS Raamatupidamisteenus. <http://regmas.ee/toojafond-2016/>,
(10.05.2018).

Siimon, A. 2004. Organisatsiooniõpetus. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Tartu. 2018. <https://www.tartu.ee/et/huvikoolid>, (10.05.2018).

Trükimuseum. 2018. Eesti Trükimuseum.
<http://www.trykimuseum.ee/?portfolio=muuseumi-tutvustus>, (29.04.2018).

Vadi, M. 2001. Organisatsioonikäitumine. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Üksvärav, R. 2008. Organisatsioon ja juhtimine.

Üksvärav, R. 2010. Organisatsioon ja üksikisik. Tallinn: TEA kirjastus.

LISAD

Lisa 1 Õppepäeva kava

04.05.2018

1. grupp alustab päeva kell 08:00, 10:00 oodatakse neid Greif trükikojas, kus kulub aega umbes 1h.
2. grupp alustab päeva kell 10:00, 12:00 oodatakse neid Greif trükikojas, kus kulub aega umbes 1h.
3. grupp alustab päeva kell 12:00, 14:00 oodatakse neid Greif trükikojas, kus kulub aega umbes 1h.

08.05.2018

1. grupp alustab päeva kell 11:00, 13:00 oodatakse neid Greif trükikojas, kus kulub aega umbes 1h.
2. grupp alustab päeva kell 13:00, 15:00 oodatakse neid Greif trükikojas, kus kulub aega umbes 1h.

11.05.2018

1. grupp alustab päeva kell 08:00, 10:00 oodatakse neid Greif trükikojas, kus kulub aega umbes 1h.
2. grupp alustab päeva kell 10:00, 12:00 oodatakse neid Greif trükikojas, kus kulub aega umbes 1h.

Lisa 2 Rahataotlus Tartu linnavalitsuse noorsooteenistuselt

Projekti nimi: Trükindusega seotud õppepäev Tartus

Projekti kogukestus: 01.01.2018 – 31.05.2018

Taotletav summa: 375€

Projekti liik: Noorsootöö projekt (toetus kuni 500€)

Projekti eesmärk: Tutvustada Tartu linna või Tartu maakonna 6. – 8. klassi õpilastele trükinduse teed minevikust tänapäevani ning näidata raamatute, märkmikke, töövihikute jne. masstootmise võimalusi tänapäeval. Samuti on **projekti eesmärk tutvustada noortele erinevaid töökohti trükinduse valdkonnas, aitamaks õpilastel tulevikus haridusteel valikuid teha.**

Kirjeldage, kuidas on noored korraldajatena projekti kaasatud: Projekti elluviija on noor tudeng, kes korraldab antud projekti algusest lõpuni ise. Ta mõtleb välja kogu projekti kontseptsiooni ning viib selle ellu. Tema ülesanneteks on kaardistada Tartu koolid, kes oleksid nõus võtma osa õppepäevast, otsides otsekontaktid 6. – 8. klassijuhatajate, koolide õppealajuhatajate või huvijuhtidega. Tudeng kirjeldab koolidele õppepäeva ning seejärel broneerib koolidele ajad, millega ta vastutab ka ajakava korrektse planeerimise eest. Peale selle küsib ta hinnapakkumisi transpordifirmadelt, et osalejad turvaliselt ja kiiresti Trükimuuseumist Greifi trükikotta transportida.

Kokkuvõttes mõtleb projekti noor elluviija välja kogu õppepäeva idee, kava, räägib läbi kõikide osapooltega (koolid, Trükimuuseum ja Greif trükikoda), koostab eelarve ning jälgib selle täitumist. Samuti vastutab ta kogu korraldusliku poole eest ning pärast projekti lõppemist koostab aruande, kus analüüsib, mis läks õppepäeva korraldamisel hästi ning mida oleks saanud paremini teha.

Tartu elukohaga noorte kasusaaajate prognoos: 80 õpilast

Kogu kasusaaajate hulga prognoos: 96 õpilast

Kuidas teave projektist kasusaaajateni viiakse? Projekti läbiviija võtab ühendust erinevate põhikoolide õppealajuhatajate, huvijuhtide, klassijuhatajatega jne ning saadab neile projekti tutvustava e-maili, helistab või läheb projekti kooli kohapeale tutvustama.

Projekti tegevused ja ajakava: Projekt koosneb ekskursioonide ning töötoa korraldamisest.

Tegevuste ajakava on järgmine:

jaanuar – idee ja meeskonna loomine, läbirääkimised trükikojaga Greif, transpordi organiseerimine;

veebruar – töötubade ja ekskursioonide toimumiskuupäevade kinnitamine, projekti tutvustamine koolidele;

märts – töötubade ja ekskursioonide gruppide moodustamine ning kinnitamine;

aprill – kokkuleppe sõlmimine transporditeenuse osutaja ning Greifi trükikojaga;

4. mai; 8. mai ja 11. mai – õppepäevad (ekskursioonid Trükimuseumis; töötoad, kus õpilased saavad ise endale märkmikud valmistada; ekskursioonid trükikojas Greif).

mai – aruandlus

Projekti kogukestus on 01.01.-31.05.

Kirjeldage projekti kooskõla Tartu linna noorsootöö arengudokumentide ja prioriteetidega:

Tartu 2030 arengustrateegia üheks allvisiooniks on „Tartu on kooli ja teadmuslinn“, milles peetakse oluliseks kasutada õppetöös „käed-külge“ meetodeid ning kaasata selleks Tartu mäluasutusi ning näituseid. Antud projekti üheks osaks ongi värskest saadud teoreetiliste teadmiste rakendamine töötoas, kus osalejad saavad endale märkmikud valmistada. Pärast töötuba on noortel taas võimalus omandada uusi teadmisi Greifi trükikoja ekskursioonil.

„Tartu on kooli ja teadmuslinn“ üheks alaeesmärgiks (T 2.8) on Tartu aktiivne tutvustamine õppimist ja teadustegevust soosiva linnana, samuti Tartu mitteformaalsete hariduskeskkondade arendamine. See eesmärk on antud projektiga hästi kooskõlas, sest õppepäev reklaamib Tartut linnana, kus õpilasel on võimalus ühe päeva jooksul saada teoreetilised teadmised trükinduse ajaloost ning erinevatest trükindusega seotud terminitest. Osalejad näevad, kuidas valmivad märkmikud, raamatud jne, millised on töökohad, mida trükikojad tänapäeval pakuvad ning seejärel saavad noored ka ise endale märkmikud valmistada. Lisaks aitab projekt arendada mitteformaalse hariduse omandamist, sest kui osalejal tekib antud valdkonna vastu huvi, saab ta ennast kooliväliselt arendada, lugedes

lisamaterjali, käies Trükimuseumis õppimas või osaledes vabatahtlikuna muuseumi igapäevatöös, mis võib hiljem põhitööks välja kujuneda.

„Tartu on kooli ja teadmislinn“ alaeesmärk T 4.2 toob välja vajaduse korraldada põhi- ja keskhariduse, kutse- ja kõrgkooli järgset õpet vastavalt tööturuseisule. Antud projekt aitab õpilastel tutvuda juba varakult erinevate huvitavate töökohtadega trükinduse valdkonnas. Õpilasel laieneb silmaring tuleviku tööpõllust, mis aitab valikuid teha haridustee suuna valimisel pärast põhikooli. Kui osalejat huvitab näiteks trükimasinate tehniline pool, siis vastavalt sellele saab valida tehnika suundadega õppeasutused. Sellised projektid võiksid olla põhikooli õpingute loomulik osa, et õpilased näeksid, milliseid töövõimalusi või töökohti on olemas. Selliseid õppepäevi võiks olla väga paljudes erinevates valdkondades ning antud projekt on eeskujuks teistele organisatsioonidele, et ka nemad tutvustaksid noortele rohkem oma valdkonda.

Tartu 2030 arengustrateegia allvisiooni „Tartu on loov linn“ 16. eesmärgi tegevussuunaks (T 16.5) on valdkondlike esindusorganisatsioonide ja kultuuriasutuste poolt pakutavate teenuste arendustegevuse toetamine. Trükimuseum pakub oma töötoas osalejale võimaluse areneda trükinduse valdkonnas, kuna ta saab rakendada eelnevalt saadud teadmisi märkmikke kokku pannes või kujundades (kujundamine võib olla üheks väikeseks osaks kultuuri loomisel ja väärtustamisel). Ülalmainitud eesmärgi üheks tegevussuunaks (T 16.7) on veel kultuuri- ja kunstihariduse järjepidevuse säilitamine Tartus ning õppeasutuste arengu toetamine. Trükindus on omamoodi kunst, kus peab tihti kujundama näiteks märkmikke kaasi. Õppepäeva töötoas on õpilasel võimalus kujundada omaenda kaas, valides kujundeid ning värvusi. Samuti näeb osaleja, et ta saab ka hiljem osaleda Trükimuseumis erinevates ringides, näiteks paberikunstiringis.

„Tartu on loov linn“ üheks eesmärgiks (20.) on kujutada Tartut nooruselinnana, kus noorel on võimalused arenguks ja eneseteostuseks ning noorsootöö julgustab noort avastama, hoolima ja tegutsema. Selle eesmärgi üheks tegevussuunaks (T 20.2) on võimaluste laiendamine noorte ettevõtlikkuse, loovuse, omaalgatuse ja ühistegevuse arendamiseks ning noorte tööturule sisenemiseks. Kui projektis osalejal on varem olnud huvi mõne trükindusvaldkonna vastu, siis antud õppepäeva jooksul tutvustatakse talle võimalusi, kust alustada enda arendamist või edasiliikumist huvipakkuvas valdkonnas. Töötoa olemasolu on vajalik just seetõttu, et õpilane võtab lisaks teoreetilistele teadmistele kaasa ka praktilised oskused ning kui talle meeldis märkmiku valmistamine, siis ka head emotsioonid, mille najal

trükindust edasi uurida. Ülaltoodud eesmärgi tegevussuunaks (T 20.3) on veel noorte tööhõivevalmiduse toetamine, millele saab antud projekt kaasa aidata, sest annab noortele võimaluse näha trükikojas tuleviku tööpõldu.

Tartu linna arengukava aastateks 2018 – 2025 toob välja (lk 6), et erialase ja meelepärase töö saamisega ei ole tartlased rahul ning seetõttu hakkavad nad mujalt tööd otsima. Üheks põhjuseks võib olla noorte teadmatuse erinevate töövaldkondade võimalustest, kuid õppepäevadel osalemine aitab õpilasel juba varakult vormida ettekujutust tulevasest tööpõllust. Näiteks näeb õppepäeval osaleja, et Tartus on väga edukas ja toimiv trükikoda ning huvi korral leiab trükindusalasid töökohti ka siin (tootejuht, trükkal, tootmisjuht, trükiettevalmistusspetsialist).

Arengukavale toetudes kavandab Tartu linn kultuuri, spordi ja noorsootöö valdkondade arendamist koostöös haridus- ja mäluasutustega. Selle saavutamiseks püütakse formaalse ja mitteformaalse hariduse ning haridus- ja kultuuriasutuste süsteemse koostöö juurutamist lastele mitmekesisema õppe võimaldamiseks, sh loomeinimeste kaasamist õppetöösse. Õppepäev annab võimaluse haridusasutustel ja Trükimuseumil ka edaspidiseks koostööks, kus lastel on võimalus osaleda töötubades ning trükikoja erinevates huviringides.

Kuidas projekti sisu toetab noorte mitteformaalset õppimist? Antud projekt aitab õpilastel tutvuda trükinduse ajaloo ning tänapäeva trükindusega, mida igapäeva õppes sageli ei käsitleta. Õppepäeval saab õpilane näha trükindust mitme erineva nurga alt: Trükimuseumis tutvustatakse vanu trükimasinaid ja -tehnikaid ning paberi valmistamise protsessi, töötoas saavad noored ise käed külge panna ja endale märkmiku valmistada ning Greifi trükikojas näevad lapsed, kuidas toimub tänapäeva raamatute masstootmine. Läbi visuaalse teekonna kinnistuvad õpilaste teadmised pisut teistmoodi kui tavapäraselt koolipingis istudes, seega aitavad õppepäevade läbiviimised suurendada mitteformaalse õppimise osakaalu ning anda lastele uusi teadmisi teistsuguse nurga alt.

Projektis osaleja tutvub trükinduse valdkonna erinevate tööpositsioonidega ning sellest lähtuvalt saab teha hilisemas eas paremini läbimõeldud valikuid edasiõppimise osas. Näiteks on trükikojas võimalik lisaks trükkalitele töötada ka masinameistri, tehnikajuhi või tootejuhina. Kuna õpilased näevad pealt trükinduse tööprotsessi algusest lõpuni, mõistavad nad paremini, kuidas erinevad ametipositsioonid üksteisest sõltuvad ning üksteist aidata saavad. Näiteks kui noor tahaks tulevikus trükiste kujundajaks õppida, näeb ta õppepäeval, kuidas üks värv võib olla erinev sõltuvalt paberi liigist (tavatöös näitab

trükiettevalmistusspetsialist seda kujundajale) ning see teadmine aitab teda tulevikus töö tegemisel. Kui õpilane tunneb trükinduse osas suuremat huvi, on tal võimalik ka edaspidi Trükimuuseumit vabatahtlikuna aidata.

Kirjeldage taotleja pädevust projekti elluviimiseks: Projekti elluviija (Taavi Tihanov) on Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia kultuurikorralduse tudeng, kes õpib viimast aastat nimetatud erialal. Tegemist on tema lõputööga ning eelnevalt on ta kokku puutunud paljude erinevate üritustega (PÖFF, Kultuuridessant, Otepää jooksutuur, Santos Cup'id, Tallinn Music Week jne.). Ta on kompetentne antud projekti korraldamisel, sest sarnase projekti on ta juba läbi viinud 2017. aastal. See projekt oli edukas nii Trükimuuseumile, Greif trükikojale ja projekti elluviijale, sest õpilaste tagasiside oli positiivne. Korraldaja nägi, et huvi antud õppepäeva vastu on suur, mis ajendas käesoleval aastal tegema suurema mahuga projekti (rohkem õppepäevi, rohkem võimalusi õpilastele jne.). Samuti töötab ta igapäevaselt trükikojas ning oskab oma kogemuste põhjal aidata õpilastel heita pilk trükinduse põnevasse ning mitmekülgsesse valdkonda. Trükimuuseum on töötav muuseum, mis on läbi viinud palju töötubasid ning samaaegselt ekskursioone korraldanud. Trükikoda Greif pakub igal aastal erinevatele koolidele enda trükikojas ekskursiooni, kuid ilma praktilise pooleta (töötuba märkmiku valmistamisel).

Kulud:

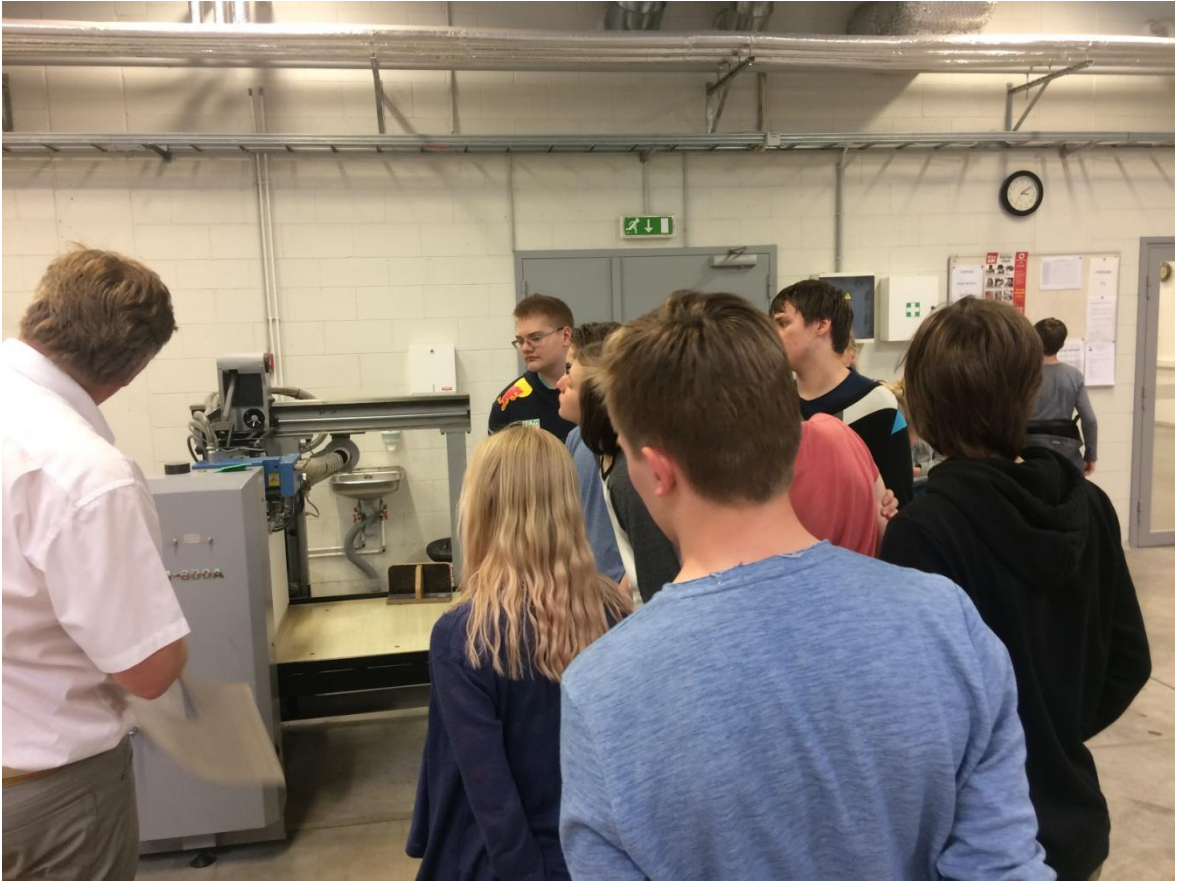
Töötoa läbiviimine	€469
Transport (õpilaste viimine Trükimuuseumist Greif trükikotta)	€252

Tulud:

Tartu noorsootöö toetus	€375
Omafinantseering	€346

Lisa 3 Pildid sündmusest

SUMMARY

This creative-practical thesis gave a review of the training day which was organised to the students of the 6 – 8 forms of the schools located in Tartu or in the surrounding area. The event took place in the Estonian Print and Paper Museum and printing house Greif Ltd. Such a training day in cooperation with the two mentioned institutions took place for the second time in Tartu.

In section 1 of the thesis I described and analysed the Estonian Print and Paper Museum and printing house Greif Ltd and gave a review of the objectives of these institutions and the means of achieving these. In section 2 I described the process and organisation of the carried out training day. In section 3 I analysed myself, i.e. I performed self-reflection where I showed where I had success and how I solved difficult situations.

Estonian Print and Paper Museum is an institution which collects and exhibits everything related to printing: machines, memories, books, papers, etc. This is a unique museum in the field of printing in Estonia. They hold also workshops where the participant has the possibility to make paper, design a notebook and bind it, cut paper with the special guillotine, etc. Printing house Greif Ltd is an institution which offers different binding services. They produce bound books of different style - ca 3.5 million books per year and additionally posters.

84 students and their teachers participated in the organised event. They were told about the history of printing, which different techniques are applied, how paper can be made, which different printing machines are used, see the everyday mass production and hear about the variety of careers in the field of printing. The participants had the possibility to design, make and bind their own notebooks, i.e. they could use the theoretical knowledge in practice.

I had the opportunity to learn more about myself in the process of carrying out this project - I found out what I am capable for. I could apply the theoretical knowledge obtained during

the studies, use earlier practical experience and useful hints of the experienced students of the culture education. I managed to carry out a training day in cooperation of two institutions which might be organised also next year, but then in bigger scope and together with other similar events.

LIHTLITSENTS

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Taavi Tihanov,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
ÕPPEPÄEV EESTI TRÜKIMUUSEUMIS JA TRÜKIKOJAS GREIF,

mille juhendaja on **Marko Lõhmus,**

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis,